

Asia: VN/32728/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajaliitto ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa kohteliaimmin seuraavaa luonnoksen johdosta:

Esityksen taustalla on EU:n asetus, jonka mukaisesti määriteltyjen tuottokaton ja solidaarisuusmaksun tarkoituksena on kerätä valtiolle tuloa, joka voitaisiin käyttää korkeaa energian hintaa kompensoivien tukitoimien rahoittamiseen. EU-asetuksen säännökset ovat yleisluonteisia ja ne sisältävät jäsenvaltioille liikkumavaraa toteutuksen osalta. Nyt lausunnolla olevassa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi väliaikaiset voittoverot sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan yrityksille. Esityksen vaikutustenarviointiosio on valitettavasti johtuen varsin niukka, mutta eroilla ei arvioida olevan vaikutuksia sähkön tukkuhintaan, joten niillä ei arvioida myöskään olevan suoraa vaikutusta sähkön loppukäyttäjiin. Ns. windfall-veron kaltainen järjestelmä ei kuitenkaan alenna kuluttajien sähkölaskua eikä vaikuta sähkön käyttöön. Ehdotuksen taustalla on tarkoitus vähentää energian korkeista hinnoista kuluttajille aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia samalla kun puututaan tietyille energiemarkkinatoimijoille syntyneisiin merkittävän korkeisiin tuottoihin. Kuluttajaliitto kannattaa esityksen tarkoitusta ja perusteluita: kuluttajien oikeustajuun ei istu nykyinen tilanne, jossa kuluttajahinnat nousevat satojakin prosentteja aiheuttaen valtavia haasteita kotitalouksille samaan aikaan kun energiemarkkinatoimijat raportoivat merkittävistä voitoista.

Kuluttajaliitto pitää tärkeänä sitä, että kotitalouksien tukitoimia tehdään ja tarvittaessa jatketaan nyt jo päätettyjen toimien lisäksi. Esitetyn järjestelmän puutteena on se, että kerättyjä verovarjoja ei voida korvamerkitä kuluttajien tukemiseen ja toisaalta ajallisen yhteyden puute: verot kertyvät valtiolle huomattavan myöhään siihen nähden, että kuluttajat tarvitsevat tukitoimia viipymättä ja nyt, kun korkeiden hintojen aiheuttamat maksuvelvoitteet toteutuvat.

Kuluttajaliitto yhtyy esityksen näkemykseen, jonka mukaan vallitsevan markkinatilanteen arvioidaan aiheuttavan erityisiä haasteita haavoittuvassa asemassa oleville ja pienituloisille, mutta toisaalta myös keskituloisille kotitalouksille. Samalla kuin sähköalalla toimivien yritysten voitot ovat kasvaneet merkittävästi, korkeat hinnat heikentävät sähkönkäyttäjien taloudellista asemaa ja joidenkin kotitalouksien kohdalla sähköenergian hinnan nousu voi kasvattaa kotitalouden kustannuksia

kohtuuttomasti. Erityisesti tilanne koskee paljon sähköenergiaa käyttäviä kotitalouksia, kuten sähkölämmitteisten talojen omistajia. Ehdotetuista veroista kertyvät tulot tulisi käyttää mahdollisimman tehokkaasti kotitalouksien tarkoituksenmukaiseksi tukemiseksi.

Kuluttajaliitto katsoo, että nyt esitetyn lisäveroehdotuksen lisäksi tulisi tehdä muita toimia energiamarkkinoiden reiluuden ja kuluttajille kohtuuhintaisen energian turvaamiseksi. Energiantuotannon tulonmuodostuksen läpinäkyvyys aina kuluttajille saakka tulisi turvata. Erityisesti julkisomisteisten energiamarkkinatoimijoiden tulisi toimia siten, että kohtuuhintainen energiansaanti pystyttäisiin turvaamaan, vaikka yhtiön voittoja pienentämällä. Toimitusvelvollisten sähkönmyyjien velvoitteiden sisältöä tulee selkiyttää ja kuluttajien oikeussuojakeinoja tehostaa.

Kuluttajaliitto ry

Tiina Vyyryläinen

vaikuttamistyön päällikkö, OTK

Vyyryläinen Tiina
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf